

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

לקוטי שיחות

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל
שניאורסאהן

מליובאוויטש

בראשית

מתורגם ומעובד לפי השיחות של לקוטי שיחות חלק כה

(תרגום הפשוט)

יוצא לאור על ידי
"מכון לוי יצחק"
כפר חב"ד ב'

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים ושבע לבריאה
מאה וחמישים שנה להסתלקות-היולולא של ב"ק אדמו"ר ה"צמח צדק" נ"ע

לזכות

החיילת ב"צבאות ה'" הינדא עטל תחי'
ליום הולדתה החמישי לאויש"ט, ביום כ"ו תשרי, ה'תשע"ז

ולזכות אחותה

החיילת ב"צבאות ה'" חי' מושקא תחי'

*

נדפס ע"י הוריהם

הרה"ת ר' יעקב וזוגתו מרת שרה רייזל שיחיו ברננסון

ולזכות זקניהם

הרה"ת ר' אבא צבי הירש וזוגתו מרת אילנה שיחיו ברננסון

הרה"ת ר' שלום דובער הלוי וזוגתו מרת טובה שיחיו לוין

הי שותף בהפצת עניני "משיח וגאולה"!!!
להקדשות ולפרטים נוספים:
טל.: 753-6844 (718) או 934-7095 (323)
אימייל: info@torah4blind.org

Be A Partner

In Spreading *Inyonei Moshiach U'geula!!!*

To Dedicate This Publication

In Honor Of Your Family Or A Loved Ones

For More Info. Call:

(718) 753-6844 or (323) 934-7095

or email: info@torah4blind.org

For this and other books on Moshiach & Geulah, go to:

<http://www.torah4blind.org>

To DEDICATE AN ISSUE IN HONOR OF A LOVED ONE, CALL (323) 934-7095

הכתובת להשיג השיחות באינטרנט:

<http://www.torah4blind.org>

להביא את 770 הביתה!

כל מי שהיה ב-770 אי פעם, זוכר בודאי את שלל הקובצים והעלונים המחולקים בכל ליל שבת קודש

כעת ניתן להשיג את חלקם ברשת האינטרנט, אצלך בבית!

קבצים גרפיים וקבצי טקסט:

דבר מלכות: שיחות כ"ק אד"ש מה"מ מהשנים תנש"א-תשנ"ב.

יחי המלך: קונטרס שבועי, הכולל שיחות-קודש בעניני גאולה ומשיח.

המעשה הוא העיקר: לקט הוראות למעשה בפועל משיחות כ"ק אד"ש מה"מ (החל משנת תשמ"ח).

שיחת הגאולה: גיליון שבועי של ימות המשיח, בהוצאת "האגודה למען הגאולה האמיתית והשלילמה".

מעין חיי: גיליון שבועי לילדים, בהוצאת "מכון לוי יצחק" בכפר חב"ד ב'.

האמונה הטהורה: גיליון שבועי בעניני אחרית הימים.

קבצים גרפיים בלבד:

לקוטי שיחות: שיחה מוגהת של כ"ק אד"ש מה"מ היו"ל לקראת כל שבת ב-770,

על-ידי "ועד להפצת שיחות".

חדש לקוטי שיחות (מתורגם): שיחה מוגהת של כ"ק אד"ש מה"מ הנדפס בספרי

לקוטי שיחות, בהוצאת "מכון לוי יצחק" בכפר חב"ד ב'.

להקהיל קהילות: גיליון שבועי מתורתו של משיח בעניני הקהלות קהילות בשבת,

בהוצאת צא"ח העולמית, ניו-יורק.

קבצי טקסט בלבד:

פנימיות: ירחון לבני הישיבות, בהוצאת מרכז את"ה בארץ הקודש.

ליקוט ניגונים: שתי חוברות על הניגונים שניגן וביאר כ"ק אד"ש מה"מ, בהוצאת קה"ת (תשנ"ב).

דרך הישרה: (אידיש) קונטרס מיוחד לילדים, הכולל שיחות-קודש בעניני גאולה ומשיח.

לעבן מיט דער צייט: (אידיש) קטעים לפרשת השבוע מתוך הספר, בהוצאת ישיבת

"אהלי תורה", ניו-יורק.

דבר תורה: (אידיש) דף שבועי לילדים, היו"ל על-ידי מוסד חינוך "אהלי תורה", ניו-יורק.

כמו-כן ניתן להוריד באתר את "קונטרס בית רבינו שבבבל"

ושיחת ש"פ שופטים התנש"א

מדור מיוחד לספרים וחוברות באנגלית בעניני גאולה ומשיח!

האתר מנוהל ע"י הרה"ת ר' יוסף-יצחק הלוי שגלוב

וכתובתו: <http://www.moshiach.net/blind>

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

לכן צריך רש"י להזדקק לדברי אגדה: „ראהו שאינו כדאי להשתמש בו... והבדילו לצדיקים“, כי לפי זה משמעות המילה „ויבדל“ אינה כמשמעות הרגילה – הבדלה בין אור לבין חושך – אלא ההבדלה של האור לצדיקים לעתיד לבוא¹⁰.

ובהמשך לכך אומר רש"י „לפי פשוטו – שיהיה ההבדל כמשמעו¹¹ – כך פרשהו, ראהו כי טוב ואין נאה לו ולחושך שיהיו משתמשים בערבוביה“. הכוונה איננה לערבוביה במקום, שהאור והחושך מעורבים במקום אחד, אלא לערבוביה בזמן – לא היה תחום קבוע לזמן שבו יהיה אור ולזמן שבו יהיה חושך, אלא לפעמים היה אור ולפעמים חושך. ההבדלה התבטאה בכך ש„קבע לזה תחומו ביום ולזה תחומו בלילה“.

ב. אך לפי זה אין מובן:

אמנם, רש"י עדיין לא ציין במפורש את

העקרון ש„אני לא באתי אלא לפשוטו“ – כלל זה הוא קובע מספר פסוקים לאחר מכן¹² – אך בכל זאת מובן, לפי הסדר ההגיוני של הפשט, האגדה, הדרש, שבראש ובראשונה ישנו הפירוש הגלוי והפשוט, ורק לאחר מכן (במיוחד אם הפשט אינו מובן), יש מקום ל„ותלך לדרוש“¹³, לחיפוש אחר טעמים ופירושים נסתרים – דרש, אגדה, טעם עמוק יותר וכדומה. דבר זה מובן גם מדברי רש"י עצמו „אף בזה¹⁴ אנו צריכים לדברי אגדה“, שבראש ובראשונה יש ללמוד את פשוטו של מקרא, אך כאן יש הכרח בדברי אגדה, וכפי שממשיך רש"י ואומר בפסוק שהוזכר

(10) ראה לקמן הערה 16.

(11) לשון הרא"ם כאן.

(12) ג, ח, שם, כד (וראה שם, כב, ד, ה, ו, ג, וראה לקו"ש ח"ה ע' 1 ובהערות שם. חט"ז [המתורגם] ע' 30 הערה 2).

(13) תולדות כה, כב.

(14) שבא בהמשך לפירושו לעיל א, א ד"ה בראשית ברא (כמ"ש במפרשי רש"י), שגם מלשון זה („אף בזה“) מוכח שזהו דבר חידוש ואינו דרך הרגיל בפירושו.

א. מן הפסוק¹ „וירא אלקים את האור כי טוב ויבדל אלקים בין האור ובין החושך“ מצטט רש"י את המילים „וירא אלקים את האור כי טוב ויבדל“, ומפרש: „אף בזה אנו צריכים לדברי אגדה², ראהו³ שאינו כדאי להשתמש בו רשעים והבדילו⁵ לצדיקים לעתיד לבוא⁶, ולפי פשוטו כך פרשהו, ראהו כי טוב ואין נאה לו ולחושך שיהיו משתמשים⁷ בערבוביה וקבע לזה תחומו ביום ולזה תחומו בלילה“.

מפרשי רש"י מסבירים⁸, שרש"י נזקק („אף בזה“) לדברי אגדה, משום שאי אפשר לבאר כאן את המילה „ויבדל“ במשמעותה הרגילה – הבדלה בין האור לחושך, כי „הבדלה“ אפשרית רק בדברים העשויים להתערב זה בזה, שהרי כאשר מאיר האור לא ייתכן במקום זה קיומו של החושך⁹.

(1) א, ד.

(2) ראה תגיגה יב, א. ירושלמי ברכות פ"ח ה"ו. ב"ר פ"ג, ו. פ"א, ב. פ"ב, ו. שמו"ר רפ"ה. זוהר שבעה עה"ב ועוד.

(3) כ"ה ברוב דפוסי רש"י וכת"י רש"י (שתח"י), וכן הועתק במפרשים (ובכמה דפוסי: ראוהו. ולכאורה הוא טה"ד). ובדפוס שני דרש"י: ראה בו (וכן בהמשך הלשון ב„פשוטו“: ראה כי כו.) וברמב"ן נעתק „ראה“.

(4) כ"ה בדפוסי שלפנינו ובכת"י רש"י (שתח"י). וכן משמע במפרשי רש"י. אבל ברמב"ן כאן נעתק „שאינו ראו“.

(5) הלשון „הבדילו לצדיקים“ נמצא גם בירושלמי שם ובב"ר פ"ג שם בדעת רבנן. ובהגיגה ושאר מקומות במדרש „גנוז“, וכ"ה בהמשך הירושלמי שם במאמר ר"י ובב"ר פ"ג שם – בתחלה. וראה פרש"י לקמן א, יד ד"ה להבדיל לקמן הערה 24.

(6) כ"ה בדפוסי רש"י הנפוצים, וכן נעתק ברמב"ן כאן ובמפרשי רש"י. וכ"ה בכל מרו"ל הג"ל (הערה 2). וראה גם חז"א לא, סע"ב ואילך. אבל בדפוס שני וכמה כת"י רש"י (שתח"י) ליתא „לעיל“. וכ"ה בחז"א (מה, ב ואילך) וחז"ב (רכד, ב), גנוז לצדיקים“.

(7) בדפוס שני ובכמה כת"י רש"י: שיהיו משמשים. ובכמה כת"י: שישתמשו. וברמב"ן הועתק: להשתמש.

(8) ראה רא"ם, רע"ב, באר מים חיים (לאחי המהר"ל), שפ"ח ועוד.

(9) ובל' הרע"ב כאן: דקשה לי שמתחילה כתב חושך על פני תהום ואח"כ כתב ויהי אור אלמא ה' הבדל בין האור ובין החושך מקודם לכן ומה ת"ל ויבדל. ועד"ז הוא בחידושי ופירושי המהרי"ק (לר"י קולון בעל שו"ת מהרי"ק) על פרש"י (ירושלים, תשל"א) כאן.

וכאן אין מובן¹⁹ – כיצד ייתכן ש„וירא אלקים את האור כי טוב” זוהי הסיבה ל„ויבדל”?

לכן אומר רש"י „אף בזה אנו צריכים לדברי אגדה, ראהו (כי טוב – ובמילא) שאינו כדאי להשתמש בו רשעים, והבדילו”.

לפי זה ניתן להסביר מדוע מקדים רש"י את הפירוש של דברי אגדה לפני הפירוש „לפי פשוטו”. ולשם כך יש להבין תחלה את הדיקון בלשון רש"י בפירושו „לפי פשוטו” – „ראהו כי טוב ואין נאה לו ולחושך שיהיו משתמשים בערבוביה”. שהרי, לכאורה, מתאים יותר שרש"י יאמר כלשון הפסוק „ראהו... ואין טוב²⁰ לו ולחושך שיהיו משתמשים בערבוביה” –

אך לפי „פשוטו” אין נכון לומר ש„אין טוב לו ולחושך” – (לא יתכן שזו הסיבה ל„ויבדל”) – שהרי, כיון שלא היה ביניהם ערבוב בפועל, כל אחד מהם התקיים בזמן אחר (אם כי לא היה סדר קבוע בזמן קיומם), אי אפשר לומר ביחס לזה ש„אין טוב לו”, כי שום דבר לא פגע באור או בחושך, אך יש כאן מצב ש„אין נאה לו”: כיון ש„וירא אלקים את האור כי טוב”, לכן אין זה „נאה” שיצירה חשובה זו, האור, תשמש „בערבוביה” עם החושך, ולא יהיה לה זמן קבוע לעצמה.

לפי זה יוצא, לכאורה, שלפי „דברי אגדה” הרי „וירא אלקים... כי טוב” היא סיבה מכריעה יותר ל„ויבדל” (שמשום שהוא „כי טוב” – „אינו כדאי להשתמש בו רשעים”²¹) מאשר „לפי פשוטו”, התוצאה של „כי טוב” היא רק „אין נאה לו”, ומשום כך „ויבדל”.

19) כמ"ש בגי'א ע"פ. וראה גם רע"ב. משכיל לדוד.
20) וראה לקמן סעיף ד בתחלתו הקושיא בכפל הלשון.
21) ויתירה מזו דלכאורה לפי „דברי אגדה” מה שאומר ש„ראהו שאינו כדאי להשתמש בו רשעים והבדילו כו” הוא פירוש מש"נ בקרא, וירא אלקים את האור כי טוב ויבדל, ולא (רק) טעם ד"וירא אלקים את האור כי טוב ולכן, אינו כדאי להשתמש בו רשעים” ובמילא, והבדילו לצדיקים”. וראה לקמן ריש סעיף ד.

לעיל¹⁵ „ולאגדה המיישבת דברי המקרא” – בפסוק זה חסר ה„יישוב”.

וכיון שכאמור, יש לרש"י פירוש „לפי פשוטו”, שלפיו ביאור המילה „ויבדל” הוא „כמשמעו” – מדוע צריך רש"י להביא תחלה את הפירוש של „דברי אגדה”, שלפיו הסבר המילה „ויבדל” איננו „לפי משמעו” – הבדלה בין שני דברים¹⁶ – אלא „הבדילו לצדיקים”? אף אם נאמר שהפירוש „לפי פשוטו” אינו חלק כל כך, כי לפיו ההבדלה איננה בין האור לבין החושך בעצמם¹⁷, אלא הבדלה בזמן – ולכן „אנו צריכים (גם) לדברי אגדה” – בכל זאת, הפירוש לפי הפשט קרוב יותר למשמעות המילה „ויבדל”¹⁸ ולתוכן של המילים הבאות בפסוק – „ויבדל... בין האור ובין החושך” – מאשר הפירוש של דברי אגדה על „ויבדל”. ואם כך, רש"י היה צריך להקדים את הפירוש „לפי פשוטו” לפני הפירוש של „דברי אגדה”.

כן יש להבין: אם הקושי בפסוק, שאותו רוצה רש"י לפרש, ואשר בגללו „אנו צריכים לדברי אגדה” הוא – כיצד תיתכן הבדלה בין אור לבין חושך, אשר אינם מתערבבים, – צריך היה רש"י לצטט גם את המשך הפסוק „ויבדל אלקים בין האור ובין החושך”, או, לפחות, לרמוז לכך באמצעות המילה „וגומר”?

ג. מכך מובן שהשאלה שעליה רוצה רש"י להשיב, וההכרח לפירושו, קשורים דוקא למילים „וירא אלקים את האור כי טוב ויבדל”.

15) ג, ת.

16) ברא"ם כאן: וה"פ וירא אלקים את האור כי טוב שראוי להשתמש בו הצדיק הנקרא טוב כדכתיב כו' ופירוש בין האור ובין החושך שעל ידי הגניזה הזאת שגגנו לצדיקים כו' נה' ההבדל בין בעלי האור שהם הצדיקים ובין בעלי החושך שהם הרשעים. וכן אמרו בב"ר כו'. – אבל כ"ז אינו ואפילו לא ברמז בפרש"י.

17) משא"כ לדעת הרמב"ם במו"נ ח"ב פ"ל שמפרש שהוי הבדל טבעי בצורה.

18) ראה בר"פ ג שם דלר"י ור"ל דס"ל דחלקם בתחומים דיום וליילה (כ,לפי פשוטו שבפרש"י) – „ויבדל הבדלה ממש” ופירוש למי שם „אבדלה ודאי” – ולהעיר מלק"ש [המתורגם] ח"ט ע' 174 ובהערה 33 שם.

לעילוי נשמת

ר' יהודה בר"ר צבי הירש ע"ה סטראל
נפטר בש"ק פ' נצבים, ז"ך אלול ה'תשס"ה
וזוגתו מרת טשארנא גיטל בת ר' יעקב ע"ה סטראל
נפטרה בליל ה' טבת ה'תשס"ו
ת. נ. צ. ב. ה.
*

נדפס ע"י בנם

הו"ח ר' שמואל זוגתו מרת מלכה שיינדל
ומשפחתם שיחיו סטראל
* * *

לעילוי נשמת

ר' גדלי' חנוך בר' פינחס ע"ה סניידער
נפטר ביום כ"ד אדר שני ה'תשל"ח
ת. נ. צ. ב. ה.
ולזכות

וזוגתו מרת חנה בת רייזל תחי' סניידער
לאורך ימים ושנים טובות עד ביאת
גואל צדק, ומתוך בריאות הנכונה
*

נדפס ע"י חתנם ובתם

הו"ח ר' שמואל זוגתו מרת מלכה שיינדל
ומשפחתם שיחיו סטראל

אך גם הסבר זה אי אפשר לקבל כדי להבין מדוע צריך רש"י להביא, ואף להקדים, את דברי האגדה – כי סיבה זו ל"ויבדל" אינה נרמזת כלל בפסוק, והוא ענין של "אגדה" בלבד. ובמיוחד אין הסבר זה מובן ו"חלק" לפי המשך הפסוק, ויבדל אלקים בין האור ובין החושך.

ד. כדי להבין זאת יש להקדים ולבאר מדוע חזרו רש"י ומדגיש בפירושו "לפי פשוטו" על המילים "ראהו כי טוב", לאחר שהוא מצטט מילים אלו ב"דבור המתחיל" – "וירא אלקים את האור כי טוב". לכאורה, רש"י צריך היה להתחיל ולומר "ראהו שאין נאה לו", בדיוק כפי שבפירוש של דברי אגדה הוא אומר "ראהו שאינו כדאי להשתמש בו...", ואינו אומר "ראהו כי טוב ואינו כדאי להשתמש בו...".

ההסבר לכך הוא, שאכן זהו אחד מן ההבדלים שבין הפירוש הראשון בדברי רש"י, לבין הפירוש השני:

כיון שנאמר "וירא אלקים את האור כי טוב ויבדל", ולא "וירא אלקים כי טוב ויבדל", מובן, שהתוצאה "ויבדל" קשורה ל"וירא אלקים את האור כי טוב". את זאת מבהיר רש"י בצטטו ב"דבור המתחיל" רק את המילים "וירא אלקים את האור כי טוב ויבדל", ולא את המילים שלאחר מכן, ואף אינו רומז להן באמצעות המילה "וגו"²².

כלומר, לפי פירוש זה המילה "ויבדל" אינה קשורה רק למילים שלאחריה, אלא גם למילים שלפניה, ההבדלה היתה באור עצמו: כיון ש"וירא אלקים את האור כי טוב" – הקב"ה ראה שיש באור דבר נוסף, גם "טוב" – לכן "ויבדל", הוא הפריד²³ את ה"טוב" מן ה"אור", ובגלוי נשאר רק האור, ללא ה"טוב"²⁴. וכדי להסביר מדוע היה צורך

(22) ובפרט שגם ע"פ ה"טעמים" שבהכתוב הרי בתיבות "כי טוב" הפסיק באתנחתא.

(23) להעיר מפי הגו"א ע"פ א, יד: שרש"י ס"ל דאף לדברי חכמים שאמרו הן הן המאורות... ס"ל שנגנו מקצת האור והוא אור הבהיר... והוא שהיא לעוה"ז נשאר.

(24) בפרש"י לקמן שם "להבדיל בין היום ובין הלילה

להבדיל את ה"טוב" שב"אור", מביא רש"י את הפירוש של "דברי אגדה", "ראהו שאינו כדאי להשתמש בו רשעים".

לפי זה מובן: (א) מדוע אין מתעוררת באופן מיידי אצל בן החמש למקרא השאלה: מהי המשמעות של "הבדילו לצדיקים"²⁵, והרי רואים עתה את ה"אור"? (כי, כאמור, הבדילו רק את ה"טוב" שבאור). (ב) מדוע מציין רש"י ש"הבדילו לצדיקים לעתיד לבוא", ואינו מסתפק באומרו "הבדילו לצדיקים"²⁶ – בכך רומז רש"י שה"טוב" שבאור הוא ענין שאי אפשר להבינו עתה,

משנגנו האור הראשון אבל בשבעת ימי בראשית שמשו האור והחושך הראשונים כו"פ*. וראה בארוכה השקו"ט ברמב"ן ובפרש"י רש"י שם. ואולי י"ל דלפרש"י היו ב' דברים הבדלת ה"טוב" שבאור לצדיקים (לעת"ל) – ביום א' גופא**; ואחרי שבעת ימי בראשית (או ג' – כהגירסא ופירוש בפרש"י. וראה רמב"ן) נגנו (כל) האור הראשון. ועפ"ז יומתק השינוי בפרש"י שם דכתב "נגנו", ולא (כמ"ש כאן) "הבדיל" (ע"פ לשון הכתוב).

ולפרש"י בפשט המקראות הוא לא כדעת רבנן (בהגיגה שם ועוד) דהן הן המאורות (וראה רמב"ן הנ"ל). ומה שכתב שם, יד ד"ה יהי מאורות (הא') "מיום ראשון נבראו וברביעי צוה עליהם להתלות ברקיע" אין הכוונה שביום ראשון כבר האירו אור – ראה לבוש האורה שם. וראה בארוכה אברבנאל פירשתנו בהפסוקים א, א.ג. ועוד.

(25) דהרי עדיין לא למד פרש"י דלקמן (א, יד) דעכשיו הוי האור מהמאורות ואור הראשון נגנו [אף ש"ל, שהבן חמש מחכה לידע ולהבין פרטי הנבראים ואופנם עד להסיום דהפרשה דמעשה בראשית].

(26) ראה לעיל הערה 6.

(* טיוט פרש"י שם לפנינו "שניהם ביחד בין ביום ובין בלילה". ועד"ו הובא ברמב"ן. ובא' מכת"י רש"י שתח"י: שמשו האור והחושך בערבוביא. אבל ברוב כת"י רש"י שתח"י, זה ביום וזה בלילה". וכן הובא ברא"ש. ריב"א. וכמה מפרש"י רש"י. וראה ח"י ופי' מהרי"ק שם: כך כתוב בכל הספרים המדויקים וכך הוא הגירסא הנכונה (עיי"ש בארוכה ובבאר יצחק שם). אבל בבזלת יעקב שם גורס (וכ"ה בלבוש האורה) כמו שהוא לפנינו (וראה מה שמתייחס ועד"ו הוא ברע"ב א. ה) שאנע"כ קמי שמיא גליא). וראה חזקוני שם. ד. וראה אברבנאל שבפנים ההגדה. ואכ"מ.

** ואף שפרש"י ש"ראהו שאינו כדאי להשתמש בו רשעים", שהם לא היו במשך ששה ימים הראשונים ופשיטא לא ביום הראשון מ"מ כיון שהעולם ה' באופן כזה שיהיו בו רשעים לכן הבדילו לצדיקים לאחרי יום הא'. ולהעיר דיתרה מזה ע"פ דרשות חז"ל הנ"ל (הערה 2) כיון שנסתכל הקב"ה בדרך המבוהל ובדור הפלגה וראה שמעשיהו מקולקלים עמד נגנו מהן (חגיגה שם. ועד"ו בב"ר פ"א שם. ובב"ר פ"ב שם ושמו"ר פ"ה שם מוסיף לפניו "מעשה דוד אנוש"), ואנע"כ לא נאמר שנשתמש עד הומון דדוד המבוהל (או דוד אנוש).

ובזה גופא – נוסף יותר מכך בשנים האחרונות, ובפרט בשנה שעברה (שנת אראנו נפלאות) ובתחלת שנה זו (שנת נפלאות בה) – בנוגע להיתר היציאה והסיוע ממדינה ההיא בעליית אחינו בני"י לארץ ישראל, כנ"ל.

ובזה גופא – איז צוגעקומען נאָכמער בשנים האחרונות, ובפרט בשנה שעברה (שנת אראנו נפלאות) און תחלת שנה זו (שנת נפלאות בה) – בנוגע צו דער היתר יציאה און סיוע פון מדינה ההיא בעליית אחינו בני לארץ ישראל, כנ"ל.

(משיחות ש"פ בראשית, מבה"ח מרחשון תשנ"ב)

כבר ראינו בגלוי את הנפלאות בתחילת שנה זו – בהמשך לנפלאות בשנה שעברה – במיוחד בקשר לזה, שמדינה ההיא (רוסי) משחררת ומסייעת לאלפי אלפי יהודים לעלות לארץ ישראל (ולמקומות נוס-פיים), אשר במ יכולים הם לחיות במלוא החפשויות בחייהם הפרטיים – גילוי מעלתם של ישראל, באופן שגם אוה"ע מכירים ומסייעים בזה.

ובהקדים, אשר – הגילוי וההכרה של העולם ושל אוה"ע במעלתם של ישראל מתחזק מדור לדור, כשאנו מתקרבים יותר ויותר לגאולה האמיתית והשלימה, כאשר יקויים „והלכו גוים לאורך”¹, „והיו מלכים אומניק ושרותיהם מניקותיך”², וכו'.

וכהכנה לזה, הרי במשך הדורות – גם בזמן הגלות – רואים שאפילו אוה"ע מכירים בכך שהיהודים הם העם הנבחר. כנראה בכוכ"כ מדרשי חז"ל [לדוגמא: הגמרא בזבחים³, שמלך מאוה"ע סייע שיהודי יהי לבוש „לכבוד ולתפארת”, „אקיים בך והיו מלכים אומניק”, ועוד].

וכידוע גם, שאוה"ע קוראים ליהודים בלשונם (גם כאשר הם מדברים ביניהם) – „העם הנבחר”.

ובזה נוסף עוד יותר בדורות האחרונים⁴, ובמיוחד – במדינת ארצות הברית (ועוד מדינות), אשר היא מדינה של חסד, המתירה ליהודים לעשות עבודתם מתוך מנוחת הנפש ומנוחת הגוף, ועוד מסייעת בזה, ומסייעת ליהודים בארץ ישראל וכו'.

כי²⁷ גם אצל הצדיקים הוא יהיה רק לעתיד לבוא.

ה. לפי זה מובן מדוע מקדים רש"י ואומר „אף בזה אנו צריכים לדברי אגדה” לפני הפירוש „לפי פשוטו”, כי דוקא לפי הפירוש של „דברי אגדה” מדוייקת יותר המילה „ויבדל”:

כיון שאי אפשר לבאר את המילה „ויבדל” במשמעותה הפשוטה של הפרדה בין האור לבין החושך כהפרדה בין שני דברים המחוברים יחדיו,

לכן, כדי להסביר את המשמעות של „ויבדל” ואת המשך הפסוק „וירא אלקים את האור כי טוב ויבדל” – „אנו צריכים לדברי אגדה”²⁸.

באמצעות דברי האגדה מובן פשט הפסוק, שהמשמעות של „ויבדל” היא כפשוטה²⁹: הבדלה בתוך הדבר עצמו – בין הטוב שבאור לבין ההארה שבאור, בדומה ל„יהי רקיע בתוך המים ויהי מבדיל בין מים למים”³⁰.

ולכן הפירוש לפי פשוטו מופיע בדברי רש"י כפירוש שני, כי למרות שלגבי תוכן הפסוק²⁹, ההבדלה: „בין האור ובין החושך”, פירוש זה הוא „לפי פשוטו”, למרות זאת פירוש זה „רחוק יותר” מהמשמעות הפשוטה של המילה „ויבדל”, מאשר הפירוש של „דברי אגדה”, כי „לפי פשוטו” לא נעשתה כאן כלל הבדלה בין שני דברים מחוברים – לא במקום ולא בזמן – אלא קביעת תחום לכל אחד מהם.

ולכן צריך רש"י להוסיף את המילים „ראהו כי טוב”, בפירוש „לפי פשוטו”, למרות שהוא מצטט את הפסוק „וירא

27 ראה גם זח"א לא, סע"ב ואילך (שבעה ערה הנ"ל).
28 ואין הכוונה דפי „דברי אגדה” שולל פשט המקרא, כי"א דפשט המקרא מכריח דצריך גם לדברי אגדה, ובא עוד לפני ה„פשוטו” ממש. והיינו דנוסף על פשטות הפי' ד„ויבדל” דקאי על המשך הכתוב, צריכין גם להפי' ד„דברי אגדה” דקאי אלפני' ולהעיר מלקו"ש [המתורגם] חכ"א ע' 38 ואילך.

29 ולא כברא"ם שהחילוק בין דברי אגדה ולפי פשוטו הוא, דלדברי אגדה אין ויבדל כמשמעו. משא"כ לפי פשוטו.

30 א, ו.

אלקים את האור כי טוב”, כדי להדגיש ש„לפי פשוטו” המשמעות של „כי טוב” היא כפשוטה, שה„טוב” איננו דבר נוסף בתוך האור, כבפירוש הראשון, אלא ראהו – את האור עצמו – כי טוב.

ו. לפי האמור לעיל אפשר לבאר את דברי רש"י „אף בזה אנו צריכים לדברי אגדה” על-פי יינה של תורה שבפירוש רש"י. בפשטות, ביטוי זה בא כהמשך לדברי רש"י לפני כן על „בראשית”³¹ – „אין המקרא הזה אומר אלא דרשוני”.

ולכאורה, אין מובן: מדוע חשוב לציין שאין זו הפעם הראשונה שבה „אנו צריכים לדברי אגדה”? אף אם לפני כן לא היה רש"י מביא אגדה, הרי כיון שכאן „צריכים לדברי אגדה”, צריך היה רש"י להביא זאת כאן.

מן הניסוח „אף בזה אנו צריכים לדברי אגדה” מובן, שדברי האגדה כאן קשורים ודומים למדרש על „בראשית ברא”.

ההסבר לכך הוא: על הפסוק הראשון „בראשית ברא” מפרש רש"י „אין המקרא הזה אומר אלא דרשוני, בשביל התורה שנקראה³² ראשית דרכו ובשביל ישראל שנקרא³³ ראשית תבואתו” בכך שהתורה מקדימה את המילה בראשית – כלומר, תורה וישראל – למרות שמדובר כאן על בריאת השמים והארץ וכל צבאיהם, והתורה ניתנה מאוחר יותר, וכן ישראל הפכו לעם רק לאחר יציאתם ממצרים ובעת שקבלו את התורה, קובעת התורה את ההוראה מהי המציאות האמיתית של הבריאה כולה: „ברא אלקים את השמים ואת הארץ” אינה מטרה בפני עצמה, אלא הבריאה היא למען התורה ולמען ישראל³⁴.

כלומר, האגדה שבתורה, אשר רוב סודות התורה גנוזים בה³⁵, מגלה את

31 א, א ד"ה בראשית ברא (כנ"ל הערה 14).
32 משלי ח, כב (וראה אבות פי"ז מ"י לגירסת אדה"ז בסידורו).

33 ירמ' ב, ב (ובהתחלת הכתוב: קדש ישראל גו').
34 וראה בארוכה לקו"ש [המתורגם] ח"ז ע' 97 ואילך.

35 חובא בהל' ת"ת לאדה"ז פ"ב ה"ב (נעתק לקמן

מג.

מ'האָט שוין געזען בגלוי די נפלאות בתחלת שנה זו – בהמשך צו די נפלאות בשנה שעברה – במיוחד בקשר מיט דעם, אַז מדינה היא (רוסלאַנד) לאָזט אַרויס און איז מסייע טויזנטער טויזנטער אידן צו עולה זיין קיין ארץ ישראל (און אין נאָך ערטער), וואו זיי קענען לעבן אין פולע פרייהייט בחייהם הפרטיים – דער גילוי פון מעלתם של ישראל, באופן אַז אויך אוה"ע זיינען אין דעם מכיר און מסייע.

ובהקדים, אַז – דער גילוי והכרה בעולם און פון אוה"ע אין מעלתם של ישראל ווערט נתחזק מדור לדור, קומענדיק אַלס נעענטער צו דער גאולה האמיתית והשלימה, ווען עס וועט מקויים ווערן דער „והלכו גוים לאורך",¹ „והיו מלכים אומניך ושרותיהם מניקותיך",² וכו'.

און אַלס הכנה לזה, איז במשך הדורות – אויך אין זמן הגלות – געפינט מען אַז אפילו אוה"ע האָבן מכיר געווען אַז אידן זיינען דער עם הנבחר. כנראה בכ"כ מדרשי חז"ל [לדוגמא: די גמרא אין זבחים³, אַז אַ מלך פון אוה"ע האָט מסייע געווען אַז אַ איד זאָל זיין אָנגעטאָן „לכבוד ולתפארת", „אקיים בכך והיו מלכים אומניך", ועוד].

וכידוע אויך, אַז אוה"ע רופן אַן אידן בלשונם (אויך ווען זיי רעדן איינער מיט דעם צווייטן) – דעם „עם הנבחר".

און אין דעם איז צוגעקומען נאָכמער בדורות האחרונים⁴, ובמיוחד – במדינת ארצות הברית (ועוד מדינות), וועלכע איז אַ מדינה של חסד, וואָס לאָזט אידן טאָן זייער עבודה מתוך מנוחת הנפש ומנוחת הגוף, און איז זיי נאָך מסייע בזה, און מסייע אידן אין ארץ ישראל וכו'.

- 1) ישע"י ס, כג.
- 2) שם מט, כג.
- 3) יט, רע"א.

4) וכידוע כמה סיפורים עם רבותינו נשיאינו שאוה"ע חלקו להם כבוד (ראה לדוגמא בנוגע לאדמו"ר מהר"ש – סה"מ מלוקט ח"ד ע' כו).

נתתי לפניך היום את החיים ואת הטוב ואת המות ואת הרע" והנאמר לאחר מכן⁴¹ „ובחרת בחיים" – שהחיים והמות אינם כפשוטם, כי „מי זה פתי"⁴² שלא יבחר בחיים ובטוב במקום בהיפך מכך. אלא משמעות מילים אלו היא, שלכל נברא חי וקיים יש בתוכו חיים ומות. גשמיות הדבר וחומריותו הוא ה„מות", כי הדבר אינו בורא ומחיה את עצמו. ואילו הרוחניות, כח הבורא האלקי שבדבר הוא החיים שבו, חיי הנברא והחיים באופן כללי. כי בכך אין כליון. הרוחניות היא „בבחינת קיום נצחי"⁴³.

ובענין זה עצמו יש שתי דרגות⁴⁴: חיי של כל נברא היא דרגת האלקות ה„מתלבשת" בו להחיותו – בבחינת ממלא כל עלמין; וה„טוב", שעליו נאמר⁴⁵ „כי טוב חסדך מחיים", היא דרגת האלקות שמעל להתלבשות במטרה להחיות את הנבראים – בחינת „סובב כל עלמין" שב„ממלא".

והאגדה שבתורה מגלה גם את הרז ואת הפנימיות של „אור"⁴⁶, שמציאותו האמיתית איננה העובדה שהוא גורם לגלות את מציאות וגשמיות הנברא, אלא גילוי המציאות האמיתית שבנברא, דבר ה' המהווה אותו, מחיה ומקיים אותו, ועד לדרגת „טוב" של אלקות, בחינת „סובב כל עלמין" הקיימת בכל הנבראים.

וזהו המשמעות של „ראה שאינו כדאי להשתמש בו רשעים" – כי אז תיפגם⁴⁷ הבחירה החפשית⁴⁷. אם תיראה האמת

הפנימיות והאמת של הבריאה. אין היא מציאות לעצמה, אלא בשביל התורה ובשביל ישראל.

כך גם לגבי מציאות האור, ש„אף בזה אנו צריכים לדברי אגדה", גם כאן צריך לגלות את פנימיות האור: האור אינו מציאות לעצמו –

כל נברא הוא מציאות בפני עצמו, אך האור שונה מכולם. האור נברא בפשטות רק בשביל – מטרתו היא רק כדי שבאמצעותו יתגלו וייראו הדברים הקיימים בבריאה, אשר ללא האור הם בחושך והעלם³⁶ –

אך ה„אגדה" מגלה את פנימיות האור, שלאמיתו של דבר אין מציאותו רק לצורך גילוי הדברים האחרים – ה„הארה" שבו – אלא מהותו הפנימית היא ה„טוב" שבו³⁷.

והקדמה זו מבהירה את פירוש רש"י בפסוק שלאחר מכן:

על הפסוק³⁸ „ויהי ערב ויהי בקר יום אחד" מפרש רש"י „לפי סדר לשון הפרשה היה לו לכתוב יום ראשון... למה כתב אחד, לפי שהיה הקדוש-ברוך-הוא יחיד בעולמו, שלא נבראו המלאכים עד יום שני".

ולכאורה, למרות שהמלאכים נבראו ביום השני, הרי ביום הראשון נברא האור, וכיצד ייתכן לומר „שהיה הקב"ה יחיד בעולמו", כאילו לא היתה שום בריאה אחרת?

התשובה לכך מובנת לפי דברי האגדה המגלים את ה„טוב" שישנו באור.

ז. ההסבר לכך הוא:

בכמה מקומות מוסבר³⁹ הפסוק⁴⁰ „ראה

בפנים). וש"נ. וכ"ה באגה"ק סכ"ג (קלו, א).

36) ראה שערי אורה צח, ב. אוה"ת תנוכה ח"ה תתקלו, א. תתקנג, א. וראה בארוכה ספר הערכים חב"ד ח"ב ערך אור-בהירות בתחלתו. וש"נ.

– לכללות הענין דאור שנברא ביום ראשון ע"פ דא"ח – ראה שם ח"ג ערך אור שנברא ביום ראשון. וש"נ.

37) ראה בארוכה ספר הערכים ח"ב שם ע' תקכב ואילך ובהנמקן שם.

38) א, ה.

39) סה"מ תרס"ט ע' קח ואילך. סה"מ עת"ד ע' יט ואילך. המשך תער"ב ח"א ע' רכג ואילך. ובכ"מ.

40) נצבים ל, טו.

41) שם, יט.

42) ל' אדמו"ר בסה"מ עת"ד שם.

43) סה"מ עת"ד שם ע' כ.

44) תהלים סג, ד.

45) בנימ' רז (תקרו"ז תי"ט – לט, ב. זח"ג (רע"ז) כח, ב. וראה „היום יום" ו' אלול. לקלו"צ – לזהר כרך ב' ס"ע תנח. לקר"ש ח"י ע' 8 ואילך).

46) בכ"מ (הובאו ונסמנו בספר הערכים ח"ג ס"ע תקי"ט) מפרש הלשון שאין הנוגם כדאי להשתמש בו „שאינו בערך העולמות כלל". ויש לתווכך עם המבואר בפנים.

47) לכא' הפי' „שאינו כדאי" אבל אפשרי שרשעים ישתמשו בו. ואולי י"ל (דלא כבפנים) שהוא נ"ד המבואר

בדור הפלגה שאמרו ונעשה לנו שם (הוי' שהוא המשכה עליונה) – תו"א ס"פ נח. מאמרי אדה"ז – פרשיות שם (ע' עב ואילך). תו"ח שם (סד, ב ואילך). אוה"ת שם (כרך ג

ולאידך – בימים אלה התאספו אומות העולם (שבעים אומות) באופן ד"רגשו גוים ולאומים יהגו", לטעון לישראל "לסטים אתם כו", לא רק בנוגע לעזה או שומרון, אלא גם (ולכל לראש) בנוגע ליהודה כולל ירו- שלים, עיר הבירה של ארץ ישראל, "קרית חנה דוד"¹⁰ – בה בשעה שהכל יודעים את התשובה לטענה זו המפורשת בהתחלת פירוש רש"י על התורה: "כל הארץ של הקב"ה היא, הוא בראה ונתנה לאשר ישר בעיניו . . נתנה לנו".

[ולמרבה הפלא – היו בכלל זה גם מדינות שדרכם להשתדל ולעשות כל התלוי בהם למען הצדק והיושר בעולם, כפי שראו גם בהנהגתם בקשר למאורעות במפרץ הפרסי באופן המתחייב ע"פ צדק ויושר (למנוע מצב של גזילה איש מרעהו, מדינה ממדינה כו), כי גם בענין זה התנהגו באופן בלתי-רצוי ביחס לבני"].

ויש לומר ההסברה בזה (שמאורע בלתי-רצוי זה אירע דוקא בתקופה שבה רואים נסים גלויים) – ע"ד האמור לעיל שהסדר בעולם הוא באופן של העלם וחושך, ורק אח"כ נעשה גילוי האור, ומזה מובן שאין להתפעל מזה ש"רגשו גוים ולאומים יהגו", כיון שאין זה אלא "ריק" (כסיום הכתוב), "כל ריגושן . . לריק"¹¹, כיון ש"יושב בשמים ישחק ה' ילעג למו"¹², ולכן עומדים בני" בכל התוקף בכל הקשור לשלימותה של ארץ ישראל (ועאכו"כ בנוגע לירושלים), בידעם ש"כל הארץ של הקב"ה היא, הוא בראה . . ונתנה לנו".

וי"ל יתירה מזה – שהענין ד"רגשו גוים ולאומים יהגו" גופא הוא מסימני הגאולה, כמ"ש רש"י ש"רבותינו דרשו"¹¹ את הענין על מלך המשיח.

(משיחות שבת בראשית (אסרו"חג דשמע"צ ושמח"ת) תנש"א)

(9) תהלים ב, א.

(10) ישעי' כט, א.

(11) מדרש תהלים ויל"ש עה"פ.

(12) שם, ד.

שבכל נברא, שמציאותו האמיתית היא החיות האלקית, הרי לא ייתכן לבחור את ההיפך מכך, לכן "הבדילו לצדיקים לעתיד לבוא", שאו יקויים, וידעו כל פעול כי אתה פעלתו..."⁴⁸, ועד אשר "וראו"⁴⁹ כל בשר יחדיו כי פי ה' דיבר", יראו את "בדבר"⁵⁰ ה' שמים נעשו..."⁵¹.

וזהו ההמשך של "אף בזה אנו צריכים לדברי אגדה", והקשר שבין דברי אגדה אלו לבין המדרש על בראשית ברא:

כשם שבבריאה באופן כללי – למרות שהתורה וישראל באים, לכאורה, מאוחר מן הבריאה כולה – מגלים עם זאת מיד בתחלה שזוהי מטרת הבריאה – "בשביל התורה ובשביל ישראל",

כך גם לגבי האור, למרות שאת ה"טוב" שבאור הבדיל הקדוש-ברוך-הוא לצדיקים לעתיד לבוא, בכל זאת זוהי המהות האמיתית של האור.

ולכן בריאת האור ביום הראשון אינה סותרת לנאמר שביום הראשון "היה הקב"ה הוא יחיד בעולמו". כי אדרבה, המהות האמיתית של האור שנברא ביום הראשון – אור הסובב שלמעלה מהשתלשלות⁵² – היא בחינת ה"טוב"⁵³ שבו, שתכליתו לגלות בבריאה עצמה שאין שום מציאות אחרת זולת ה'⁵⁴, "הקב"ה יחיד בעולמו"⁵⁵.

תרנו, א ואילך. תרסד, א ואילך. כרך ו תתרטו, ב ואילך. כרך ז תתשעה, ב ואילך). ואכ"מ.
(48) תפלת העמידה דר"ה. וראה ס' האריז"ל שם.
(49) ישעי' מ, ה.
(50) תהלים לג, ו.
(51) ע"פ הנ"ל הערה 24 יש לומר: דביום ראשון הבדיל בח' "טוב" שבאור, היינו גילוי בח' טוב"ע, ולאח"ז נגנו גם בח' האור שנברא ביום ראשון – היינו גם מה שע"י נתגלה החיות אלקי שבהנברא, בח' ממכ"ע.
(52) הובא בספר הערכים שם. ושי"ג.
(53) ועל אור זה נאמר (תהלים לא, כ) מה רב טובך אשר צפנת ליראיך (ולא מה רב אודך). ראה ספר הערכים שם ע' תקכח וס' ע תקפב ואילך. ושי"ג. ולהעיר גם מהמבואר בפיה"מ לאדהאמ"צ פקס"ד (ק"ב, סע"ד ואילך – ע"פ ח"ב קסח, ב), דטוב קאי על עצם האור שלמעלה מהתפשטות – ראה ספר הערכים ח"ב שם ע' תקכב ואילך.
(54) ועד"ז מ"ש בב"ר (פ"ג, ח) ד' בדרים נבראו ביום א' (סה"מ תע"ב ותש"ד שבהערה הבאה).
(55) להעיר גם מיהל אור ע' צח (מבחי בראשית א, לא)

ח. בכך רומז רש"י להוראה לגבי לימוד התורה של יהודי, שלכן הוא מדגיש ואומר "אף בזה אנו צריכים לדברי אגדה", ואינו אומר באופן סתמי "אף בזה צריכים לדברי אגדה":

יהודי עלול לחשוב: אכן, יהודים שעסוקים תמיד בעניני הבריאה, את השמים ואת הארץ, יהודים בעלי עסק, זקוקים ל"אין המקרא הזה אומר אלא דרשוני" – הם זקוקים לדרש שבתורה כדי לגלות את "בראשית ברא" – שהבריאה היא "בשביל התורה ובשביל ישראל".

כיון שיהודים אלו עסוקים בעניני העולם, עלול הדבר לבלבלם ולפגוע בעבודתם את ה', או לפחות מציאות העולם תתפוס אצלם מקום חשוב, ולכן הם זקוקים לדרשות התורה שיגלו להם ויזכירו להם שהעולם אינו מציאות עצמאית, אלא נברא בשביל התורה ובשביל ישראל. וכך לא יפריע עיסוקם בעניני העולם לעבודתם את ה', ולהיפך – על ידי עבודתם לשם שמים⁵⁶ ובכל דרכיך דעהו"⁵⁷ הם הופכים את העולם לדירה לה' יתברך.

אך יהודי יושב אהל, העוסק רק ב"אור"⁵⁸, "גר מצוה ותורה אור"⁵⁹, ושרוי תמיד בסביבה מוארת – ד' אמות של הלכה ושל תפלה – אינו זקוק, לכאורה, ללימוד האגדות ופנימיות התורה.

על כך אומר רש"י את ההוראה "אף בזה אנו צריכים לדברי אגדה": גם תוך כדי עיסוק באור שבתורה (ורש"י כולל אף את

בהטעם שנק', יום אחד". המשך תע"ב ח"ב ע' תתקצו"ח.
ד"ה וידבר אלקים תש"ד (הב') פ"ה.
(56) אבות פ"ב מ"ב. וראה תוספת עה"ת (הדר משלי ג, ו. רמב"ם הל' דעות ספ"ג. טוש"ע או"ח סר"א.
(58) ראה ב"ר פ"ג, ה: ה' פעמים אורה כתוב כאן כנגד חמשה חומשי תורה. ובכ"מ במפרשי התורה דהאור כאן מרמו על התורה ולימוד התורה. ראה תוספת עה"ת (הדר זקנים) פננת רזא. ובכ"מ. ולהעיר ממרו"ל דאור שנברא ביום ראשון נגזר בתורה (מדרש רות ב"ח פה, רע"ב. ועייג"כ חז"א רסד, א. זח"ב קמח, סע"ב ואילך. ובכ"מ – נסמן בלקו"ש ח"ז ע' 10 הערה 22).
(59) משלי ו, כג.

הוספה

בשורת הגאולה

ד.

בתקופתנו זו מתרחשים ברחבי העולם נסים ונפלאות (עד ל"נפלאות גדולות"¹, ולא רק באופן ד"לעושה נפלאות גדולות לבדו", ש"אין בעל הנס מכיר בניסו"², אלא גם) באופן גלוי לעין כל – מעין ודוגמת והכנה לנסים ונפלאות דגאולה העתידה לבוא תיכף ומיד, עלי נאמר³ "כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות".

ולדוגמא:

במדינות גדולות וחזקות הולכים ומשתנים סדרי השלטון והמשטר לטוב, טוב צדק ויושר⁴ – מעין ודוגמת והכנה לתיקון ושלמות העולם בימות המשיח⁵, כולל בנוגע לבני – נתינת חופש בכל הקשור לענייני יהדות, תורה ומצוות⁶, עד ליציאתם של מאות אלפי יהודים לחירות – מעין ודוגמת והכנה לקיבוץ גלויות (בבחינת "טועמי' חיים זכו"⁶) בימות המשיח; המאורעות במפרץ הפרסי – מסימני הגאולה, כמארוז"ל בנוגע ל"מלכיות מתגרות כו"⁷, ובפרטיות יותר – "מלך פרס (דקאי בפשטות על השטח שכולו עירק) מתגרה במלך ערבי כו' וכל אומות העולם מתרעשין ומתבהלים כו', ואומר (הקב"ה) להם (לישראל) . . אל תיראו הגיע זמן גאולתכם"⁸, וממשיך ומסיים "בשעה שמלך המשיח בא עומד על גג בית המקדש והוא משמיע להם לישראל ואומר ענוים הגיע זמן גאולתכם".

- 1) תהלים קלו, ד.
- 2) נדה לא, א.
- 3) מיכה ז, טו.
- 4) ראה גם ס' השיחות ה'תש"נ ח"א ע' 152 ואילך.
- 5) ראה רמב"ם הל' מלכים ספ"א: ויתקן את העולם כו'.
- 6) ראה לקו"ש ח"כ ע' 173. וש"נ.
- 7) ב"ר פמ"ב, ד. מדרש לקח טוב לך לך יד, א.
- 8) יל"ש ישעי' רמז תצט.

עצמו בכך – „אף אנו“, זקוקים לדברי אגדה, כפי שאומר אדמו"ר הזקן בהלכות תלמוד תורה⁶⁰, שצריך ללמוד גם „בדרשות האגדות להתבונן מתוכם מוסר השכל לידע את ה' כמו שאמרו חכמים רצונך שתכיר מי שאמר והיה העולם, למוד דברי אגדה, שמתוך כך אתה מכיר את הקדוש-ברוך-הוא ומתדבק בדרכיו, כי רוב סודות התורה שהיא חכמת הקבלה וידיעת ה' גנוזים באגדות“,

יש צורך בלימוד פנימיות התורה⁶¹, ובתורת החסידות שנתגלתה בימינו, לא רק כדי לדעת וללמוד עוד חלק בתורה וכדי לקיים את הציווי⁶² „דע את אלקי אביך“, אלא לימוד זה חשוב לצורך „אף בזה“, כדי לגלות את האור בלימוד תורה אור.

יש צורך בענין של ברכו בתורה תחלה⁶³ – ואז התורה, תורה אור, נעשית לו סם חיים⁶⁴, בידעו ובהרגישו את הפנימיות

והאמת שבתורה, את הטוב שבתורה, שזוהי „נתן לנו את תורתו“, תורת ה', ועל ידה הוא מתאחד עם נותן התורה. והרי זוהי המשמעות של ברכת התורה, כפי שמסביר הב"ח על ה"טור"⁶⁵ – נגלה שבתורה – „כדי שתתעצם נשמתנו בעצמות ורוחניות וקדושת מקור מוצא התורה .. מרכבה והיכל לשכינתו יתברך .. השכינה ממש בקרבם“. ולכך ניתן להגיע באמצעות לימוד פנימיות התורה, שהיא בבחינת עץ החיים⁶⁶ – האלקות מאירה בה בגלוי. ועל ידי לימוד פנימיות התורה ביחד עם לימוד הנגלה שבתורה⁶⁷, נאמר ברעיא מהימנא, שיוצאים „מן גלותא ברחמים“⁶⁸, בגאולה האמיתית והשלימה, כאשר יתגלה האור שהבדיל הקדוש-ברוך-הוא לצדיקים לעתיד לבוא, במהרה בימינו ממש, בעגלא דידן. (משיחת ש"פ בראשית תשמ"ג)

(65) או"ח סמ"ז. ונרמז ברבינו יונה (הובא בר"ן נדרים שם. שו"ע אה"ז או"ח שם ס"א. וראה לקו"ש [המתורגם] חט"ו ע' 3 ואילך. ובכ"מ).
(66) זח"ג (רע"ז) קכד, ב. אגה"ק סכ"ז. וראה בארוכה קונטרס עה"ח פי"א ואילך.
(67) ראה קונט' עה"ח שם.
(68) זח"ג ואגה"ק שבהערה 66.

(60) פ"ב ה"ב. וש"נ.

(61) ראה בארוכה ספר הערכים ח"ג שם ע' תקנ"ג ואילך (וש"ג) – בהשיחות דאור שנברא ביום ראשון לתורה, ובפרט לפנימיות התורה.

(62) דה"א כח, ט. וראה רמב"ם ריש הל' יסוה"ת „לידע“.

קו"א ד"ה להבין מ"ש בפע"ח (קנו, ב).

(63) נדרים פא, א. ב"מ פה, רע"ב.

(64) יומא עב, ב.

לזכות

כ"ק אדונונו מורנו ורבינו

מלך המשיח

☞ ☞ ☞

ויהי' שעי' קיום הוראת

כ"ק אדמו"ר מלך המשיח (בשיחת ב' ניסן ה'תשמ"ח)

להכריז יחי', יקויים הבטחתו הק',

שההכרזה תפעל 'ביאת דוד מלכא משיחא'

☞ ☞ ☞

יחי אדונונו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד